

บทที่ ๑

บทนำ

๑Soedjatmoko. "Development and Freedom". Ishizaku Memorial Lectures, 1979. อ้างถึงใน เสน่ห์ จามริก. พุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๑.

๒ไตร. ๑๙/๗๔๙/๑๔๕.

๓เสน่ห์ จามริก. พุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน. หน้า ๔๙.

๔พระราชวรมนูนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). เขียนคำนำ ใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๙-๑๐.

๕สุวรรณ วงศ์ไวยวารณ. "ว่าด้วยพุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๓ (กันยายน ๒๕๒๔) : ๙.

๖สุลักษณ์ ศิริรักษ์ และ เสน่ห์ จามริก. (รวมปากกา) "ศาสนา กับสิทธิมนุษยชน ในสังคมไทย". ใน ศาสนาและจริยธรรม ในสังคมไทย. (เขียงใหม่ : โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๓๐), หน้า ๑๒๓-๑๒๔.

๗Philip Babcock Gove. (editor in chief) Webster's Third New International Dictionary. Massachusetts, U.S.A. : Merriam Company, 1965), p. 1635.

๘So sethaputra. New Model English -Thai Dictionary. (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๓๔), p. 529.

๙ดู เสน่ห์ จามริก. (คำชี้แจงโครงการศึกษาวิจัย) "พัฒนาการสิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย". ใน การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีไทย กับปัญหาสิทธิมนุษยชน และสตรี กับกฎหมาย. (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙), หน้า (๒).

๑๐ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า (๒)-(๓).

บทที่ ๒

แนวคิดเกี่ยวกับ

สิทธิมนุษยชนแบบตะวันตก

ตอนที่ ๑

ความทั่วไป เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

๑นพนิธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญาณ, ๒๕๓๗), หน้า ๑๗.

๒เรื่องเดียวกัน.

๓โภศล โลภาคย์วิจิตร. "กำเนิดของสิทธิมนุษยชน". วารสารกฎหมาย. ๔, ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๒๑) : ๕๐.

๔๖ บรรลือ คงจันทร์. คู่มืออาสาสมัครส่งเสริมสิทธิ สิทธิประชานท์ไวป. (กรุงเทพฯ : สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน [สสส.], ๒๕๓๓), หน้า ๑๖๑-๑๖๒.

๕ โอล์ แรนด์. "สิทธิมนุษย์" ใน อิสราอel. (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน และนักปฏิวัติ) แปลโดย น. ชญาณนุฒ. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๓), หน้า ๔๙-๕๐.

๖ เนลิมเกียรติ ผิวนวล. ปรัชญาสิทธิมนุษยชน และพันธกรณีในสังคมไทย. (กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่oSังคม, ๒๕๓๐), หน้า ๖๓. อ้างจาก "จดหมายจากมหาตมานานห้าปี" สำหรับ "การยุเนสโก".

๗ เรื่องเดียวกัน. อ้างจาก A. S. Rosenbaum (ed.), *The Philosophy of Human Rights.*, p. 32.

๘ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๖), หน้า ๖๑๕, ๒๕๒๘ และ ๑๖๓.

๙ พุทธศาสนา กุลบุรี. "เป็นมนุษย์หรือเป็นคน". ใน หัวข้อธรรมในคำกลอนและบทประพันธ์ของสิริวยาส. (กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๒๙), หน้า ๙๖.

๑๐ ดู วิทย์ วิศวะเวที. ปรัชญาทั่วไป. (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๐), หน้า ๔๙-๕๑.

๑๑ ดู นพนิช สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๓๓.

๑๒ ดู เนลิมเกียรติ ผิวนวล. ปรัชญาสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีในสังคมไทย. หน้า ๓๓.

๑๓ กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพฯ : กองวิชาการ กรมอัยการ, ๒๕๒๐), หน้า ๒๔๑-๒๕๒.

๑๔ ดู นพนิช สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๑๐.

๑๕ ดู มอริช แครนสตัน. "สิทธิมนุษยชนคืออะไร?". เสรีภาพ. (๑๖-๔/๑๙๘๔) : ๕๖.

๑๖ ดู จรัญ ใจชนกันนท์. กฎหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย เส้นฐานจาก... ๒๕๗๕ ถึงปัจจุบัน. (กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่oSังคม [กสส.], ๒๕๒๘), หน้า ๑๙.

๑๗ อัลบารี บี. "สิทธิธรรมชาติของมนุษย์". อัล-ภูมิภาค. ๑๑, ๖๙ (มกราคม ๒๕๑๙) : ๓๒.

๑๘-๑๙ มอริช แครนสตัน. "สิทธิมนุษยชนคืออะไร?". เสรีภาพ. (๑๖-๔/๑๙๘๔) : ๕๖.

๒๐ นพนิช สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๔๔.

๒๑ กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๑๙ และดู ธนาศ อาภรณ์สุวรรณ.

๒๒ 'เสรีภาพและทรัพย์สินส่วนตัว'. วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๔ (ธันวาคม ๒๕๒๙) : ๒๓๗, ๒๔๔.

๒๓ มอริช แครนสตัน. "สิทธิมนุษยชนคืออะไร?". เสรีภาพ. (๑๖-๔/๑๙๘๔) : ๕๗.

๒๔ ดู ปฏิญญาแห่งสิทธิมนุษยชนและของผลเมืองของฝรั่งเศส. ในภาคผนวก.

๒๕ ดู วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๒), หน้า ๓๕.

๒๖ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๙.

๒๗ จรัญ ใจชนกันนท์. กฎหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย เส้นฐานจาก... ๒๕๗๕ ถึงปัจจุบัน. หน้า ๑๙. อ้างจาก A. E. S. Tay. "Marxism, Socialism and Human Rights". p. 184.

๒๘ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑. อ้างจาก Maurice Cranston. "Human Rights Today". p. 27.

๒๘-๒๙ วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๕๗.

๓๐ จรัญ โฆษณาันท์. กฎหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย เส้นขنانจาก...๒๕๗๕ ถึงปัจจุบัน. หน้า ๒๑.

๓๑ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑.

๓๒ วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๕๘. อ้างถึงจดหมายของ Pope Jean ที่มีไปถึงชาวแครอลิกทั่วโลก เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๓.

๓๓-๓๔ วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๕๙.

๓๕ จรัญ โฆษณาันท์. กฎหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย เส้นขنانจาก...๒๕๗๕ ถึงปัจจุบัน. หน้า ๒๒. อ้างจาก Betty A. Sichel. "Karl Marx and the Rights of Man". pp. 356-357.

๓๖ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๓.

๓๗-๓๙ วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๕๓.

๓๙ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๔.

๔๐ ดู จรัญ โฆษณาันท์. กฎหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย เส้นขنانจาก...๒๕๗๕ ถึงปัจจุบัน. หน้า ๒๓-๒๔.

๔๑ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๓.

๔๒ เนลิมเกียรติ ผิวนวล. ปรัชญาสิทธิมนุษยชนและพันธกิจในสังคมไทย. หน้า ๓๙-๔๐. อ้างจาก ป่วย อึ้งการณ์. เสียงชีพอย่าเสียงลื้น. หน้า ๑๒๓-๑๒๕.

๔๓ ไชยยันต์ รัชกุล. "สรุปผลการสัมมนา เรื่อง แนวความคิดของสิทธิมนุษยชนและสิทธิเพื่อปวงชนในประเทศไทย". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ. ๑๙/๖(พฤษภาคม-ธันวาคม, ๒๕๓๐) : ๓.

๔๔ วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๕๔-๕๕.

๔๕ ดู บรรลือ คงจันทร์. คู่มืออาสาสมัครส่งเสริมสิทธิ สิทธิประชาชนทั่วไป. หน้า ๔๔.

๔๖ พนิช สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๒๑.

๔๗ กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๑๒.

๔๘ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗-๑๑.

๔๙ วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๑๗. อ้างจาก Marcel Prelot. Histoire Idees Politiques. p. 125.

๕๐ กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๗. อ้างจาก หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. หน้า ๑๗๐-๑๗๔.

๕๑ มอริช แครนสตัน. "สิทธิมนุษยชนคืออะไร?". เสรีภาพ. (๖๖-๔/๑๙๘๕) : ๕๙.

๕๒ พระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาค พันธสัญญาใหม่ ฉบับ ๑๙๗๓. (กรุงเทพฯ : สมาคมพระคริสตธรรมไทย, ๑๙๗๓), หน้า ๑๐.

๕๓ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๕.

๕๔ วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๕.

๕๕ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐. อ้างจาก Jean Rivere. Libertes Publiques. p. 35.

๕๙ เรื่องเดียวกัน. อ้างจาก Marcel Prelot. Histoire des Idees Politiques. p. 142.

๖๐ ดูรายละเอียดใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๗.

๖๑ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๙. อ้างจาก อีม. เจ. ชาร์มอน. ความคิดทางการเมืองจากเบล็อกซึ่งปัจจุบัน. หน้า ๑๒๕.

๖๒ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๕. อ้างจาก Jacques Robert. Libertes Publiques. p. 33.

๖๓ ดู กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๑๗-๑๘.

๖๔-๖๕ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๙.

๖๖ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๓-๒๔.

๖๗ ดู วีระ โลจายะ. กฎหมายสิทธิมนุษยชน Human Rights. หน้า ๓๗.

๖๘ ดู นพนิธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๕๘-๕๙.

๖๙ ดู รายละเอียดใน กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๓๕-๓๖.

๗๐ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๗.

๗๑ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗๑.

๗๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ เอกสารสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ.

(กรุงเทพฯ : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ, ม.ป.พ.), หน้า ๑๕๖.

๗๓ ดู สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ แห่งประเทศไทย, ๒๕๓๒, หน้า ๑๓๓-๑๓๔. และดู คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ. เอกสารสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ. หน้า ๑๕๖-๑๕๗.

๗๔ กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประกอบด้วยเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๕ ภาค จำนวน ๓๑ ข้อ. ดู มนพ เมฆประยูรทอง และกิตติศักดิ์ วรธนະภูติ. "สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและการพัฒนา". สหประชาชาติ : สันติภาพกับการพัฒนา. (กรุงเทพฯ : สมาคมสหประชาชาติ แห่งประเทศไทยและสำนักเผยแพร่ข่าวสหประชาชาติ, ๒๕๓๘), หน้า ๘๑. และดู สมชาย กษิติ-ประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน Human Rights LA 253[S]. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๔), หน้า ๕๒-๖๕.

๗๕ กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเพื่อและทางการเมือง ประกอบด้วยเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๖ ภาค จำนวน ๕๓ ข้อ. ดู สมชาย กษิติประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน Human Rights LA 253[S]. หน้า ๖๖-๘๑.

๗๖ คณะกรรมการสูงนัดเริ่มต้นให้ราชอาณาจักรไทย ภายใต้การการนำของ อพนฯ ชวน หลีกภัย ได้มีมติให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในกติกาดังกล่าวนี้ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ตามมติดังกล่าวนี้ ยังไม่สามารถทำให้ประเทศไทยเป็นภาคีได้ในทันที เพราะจะต้องสำรวจสภาพการณ์ภายในของประเทศไทยในแต่ละด้านๆ ให้ครบถ้วนก่อนว่าพร้อมที่จะปฏิบัติพันธกรณีดังกล่าวนี้ได้หรือไม่ (ดู เพิ่มเติมใน นพนิธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๑๓๙. และดู มนพ เมฆประยูรทอง และกิตติศักดิ์ วรธนະภูติ. "สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและการพัฒนา". สหประชาชาติ : สันติภาพกับการพัฒนา. หน้า ๘๑ ประกอบ.)

๗๗ ดู บรรลือ คงจันทร์. คู่มืออาสาสมัครลับเลริมลิทิ ลิทิประภาชนทั่วไป. หน้า ๓๗. และดู นพนิธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๖๒-๖๓, ๑๓๙.

๗๔ ลู เสน่ห์ จามริก. (คำชี้แจงโครงการศึกษาวิจัย). "พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย". ใน การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากศาสตร์ไทยกับปัญหาสิทธิมนุษยชนและสรีกับกฎหมาย. (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙), หน้า (๕)-(๖).

๗๕ ลู เสน่ห์ จามริก. "แนวการศึกษา เรื่อง พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย". วารสาร ธรรมศาสตร์. ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๖-๙.

๗๖ ลู มนพ เมฆประยูรทอง และกิตติศักดิ์ วรธนະภูต. "สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและการพัฒนา". สหประชาชาติ : สันติภาพกับการพัฒนา. หน้า ๘๓.

๗๗ ลู เรืองเดียวกัน. หน้า ๘๖.

๗๘ ลู เรืองเดียวกัน. หน้า ๘๗.

บทที่ ๓

แนวคิดเกี่ยวกับ

สิทธิมนุษยชนแบบตะวันตก

ตอนที่ ๒

เนื้อหา ของปฏิญญา และสถานการณ์ สิทธิมนุษยชน

๑ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. หน้า ๔๘๔.

๒ ลู นพนิช สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๕๙-๖๑.

๓-๔ ลู กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๓๓-๓๔.

๕ ลู วิษณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. (กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๕๓.

๖ ลู วิษณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. (กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๕๔.

๗ ลู ออริล แครนลัตน. "สิทธิมนุษยชนคืออะไร?". เสรีภาพ. (๖๖-๔/๑๙๘๔) : ๕๗.

๘ ลู กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๓๑.

๙ ลู ออริล แครนลัตน. "สิทธิมนุษยชนคืออะไร?". เสรีภาพ. (๖๖-๔/๑๙๘๔) : ๕๗.

๑๐ ลู ปรีดี พนมยงค์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. หน้า ๑๒-๑๓. อ้างถึงใน เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. ปรัชญาสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีในสังคมไทย. หน้า ๒๕.

๑๑ ลู ไพบูลย์ ดัสเซ. การแบ่งแยกเชื้อชาติและสืบกับปัญหาสิทธิมนุษยชน. เอกสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หมายเลข ๔๓. (กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๑-๒๑. อ้างจาก E. A. Baoteng. A Political Geography of Africa. p. 68. ได้อธิบายโดยย่อและก្នុងការเกี่ยวกับ อะป้าไทด์ ไว้ใน章มุต่างๆอย่างครบถ้วน.

๑๒ ลู บริตตา เฉลิมເພົ່າ. (ตัดตอนแปลและเรียบเรียง). "สิทธิมนุษยชน : ปฏิญญาสาがらວ່າด້ວຍສิทธิมนุษยชน". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา ฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (ພັດຈິກຍຸນ-ອັນຈານ ๒๕๒๖) : ๓๕-๓๗.

๑๗๕ เรื่องเดียวกัน. : ๓๗)-๓๘.

๑๗๖ จวร์จ เบอร์นาร์ด ชอร์ว. "อิสรภาพ". ใน อิสรภาพ. (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน นักปฎิวัติ). แปลโดย น. ชยานุตม. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๓), หน้า ๔.

๑๗๗ ปริตตา เฉลิมแห่. "สิทธิมนุษยชน : ปฏิญญาสากระวัด้วยสิทธิมนุษยชน". สารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน-ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๓๘.

๑๗๘ กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๑๒๕.

๑๗๙ ทองใบ ทองเปาด. "สิทธิของมนุษย์ : สิทธิ เสิรีภาพที่นักหนังสือพิมพ์และประชาชนทั่วไปพึงรู้". สารสารคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน-ธันวาคม) : ๑-๖.

๑๘๐ จรัญ ใจชนานันท. กวญหมายกับสิทธิเสิรีภาพในสังคมไทย เส้นขนานจาก...๒๕๗๕ ถึงปัจจุบัน. หน้า ๓๒.

๑๘๑ อภิรัตน์ เพ็ชรคิริ. ใน "สิทธิของผู้ต้องหาในประเทศไทย". สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๕. อ้างจาก Report of the Secretary-General of UN on the draft Covenant., U.N. A/2929., July 1, 1955 Ch. VI para. 3.

๑๘๒ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๓.

๑๘๓ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒๗. อ้างจาก Walter C. Reckless. The Crime Problem. 4 ed. pp. 82-83.

๑๘๔ บุญทิพย์ ผ่องจิตร์ แลนเกรฟ. "สิทธิของจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทย". ใน สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๒๕.

๑๘๕ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑๓-๒๑๔.

๑๘๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐. มาตรา ๓๔ ประกอบ.

๑๘๗ ขันนาท อาร์เนนด์. "อิสรภาพกับการปฏิวัติ" ใน อิสรภาพ. (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน นักปฎิวัติ). แปลโดย น. ชยานุตม. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๓), หน้า ๑๑๕.

๑๘๘ รายละเอียดเพิ่มเติมใน "กติการะว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง" ภาค ๓ ข้อ ๑๒ (๑) (๒) (๓) (๔). และดู รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๖ ประกอบ.

๑๘๙ ปริตตา เฉลิมแห่. (ตัดตอนแปลและเรียนรึยง). "สิทธิมนุษยชน : ปฏิญญาสากระวัด้วยสิทธิมนุษยชน". สารสารคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน-ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๔๑-๔๒.

๑๙๐ กติการะว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง ภาค ๓ ข้อ ๒๓ (๒)

๑๙๑ วนนี แม่นเดล่า. แอดฟิเกชัตวรรษที่ ๒๐... แผ่นดินท่าส. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิรินทร์, ม.ป.พ.), หน้า ๒๕๒.

๑๙๒ กติการะว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง ภาค ๓ ข้อ ๑๙ (๑) (๒) (๓) (๔).

๓๐ จอร์น สจ็วต มิลล์. "ว่าด้วยเสรีภาพ" ใน อิสรภาพ. (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน นักปฏิวัติ). แปลโดย น. ชญานุตร์. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๓), หน้า ๑๓.

๓๑ ดูทองใบ ทองเป้า. "สิทธิของมนุษย์ : สิทธิเสรีภาพที่นักหนังสือพิมพ์และประชาชนทั่วไปพึงรู้". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน-ธันวาคม) : ๓-๔. และดู ปริตา เจริญเฝ่า. "สิทธิมนุษยชน : ปฏิญญาสาがらว่าด้วยสิทธิมนุษยชน". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน-ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๔๔.

๓๒ ดู กติการะว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแห่งและทางการเมือง ภาค ๓ ข้อ ๒๑.

๓๓ ดู กติการะว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแห่งและทางการเมือง ภาค ๓ ข้อ ๒๕ (ก) (ข) (ค).

๓๔ ดู กติการะห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ, สังคม และวัฒนธรรม ภาค ๓ ข้อ ๖, ๗ และ ๘.

๓๕ ดู กติการะห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ, สังคม และวัฒนธรรม ภาค ๓ ข้อ ๑๓, และดู ปริตา เจริญเฝ่า. "สิทธิมนุษยชน : ปฏิญญาสาがらว่าด้วยสิทธิมนุษยชน". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน-ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๔๗. และดู ทองใบ ทองเป้า. "สิทธิของมนุษย์ : สิทธิ เสรีภาพที่นักหนังสือพิมพ์และประชาชนทั่วไปพึงรู้". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน-ธันวาคม) : ๓.

๓๖ วิวัฒน์ คดิธรรมนิตย์. "กบฏสันติภาพ". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๙, ๒ (มิถุนายน ๒๕๒๘) : ๘. อ้างจาก มาลัย ชูพินจ. "ระหว่างสับดาห์". พิมพ์ไทย. (๖ พฤษภาคม ๒๕๗๔) : ๒.

๓๗ ดู ชมรมบำบัดอิริพงษ์. พุทธวิธอหิงสา [Non-violence]. (กรุงเทพฯ : ชมรมบำบัดอิริพงษ์, ๒๕๓๕), หน้า ๓๙.

๓๘ ดู อนันตชัย เอกะ. "สถาไฟลัยลันดิภาพ". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๒๖, ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๓๗) : ๕๑.

๓๙ ดู ปฏิญญาสาがらว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ข้อ ๒๕(๒). ในภาคผนวกประกอบ.

๔๐ ดู อำนาจ ยัสโยธा. "สิทธิเด็กและสตรี : ความแตกต่างกันทางด้านกฎหมายถึงความไม่เท่าเทียมกันทางด้านสิทธิมนุษยชนด้วย ใช่หรือไม่?". ใน ปัญหาจิริศาสตร์เชิงวิพากษ์. (สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๑), หน้า ๗๑-๑๐๗.

๔๑ ดู สมชาย กษิติประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน Human Rights LA 253(S). หน้า ๒๖.

๔๒ ดู เรื่องเดียวกัน.

๔๓ ดู ทองใบ ทองเป้า. "บางส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน". วารสารห้องสมุด.

๔๔, ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๒๘) : ๒๓-๒๗.

๔๕ ดู สมชาย กษิติประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน Human Rights LA 253(S). หน้า ๑๕.

๔๖ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๔-๑๕.

๔๗ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี. หน้า ๑. อ้างถึงใน มาลัย พฤกษ์พงคาวลี. ใน "สถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของเยาวชนในประเทศไทย". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๖๔.

- ๔๗ ถู สมชาย กษิติประดิษฐ์ สิทธิมนุษยชน Human Rights LA 253(S). หน้า ๓๐.
- ๔๘ สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย กฎหมายเพื่อคนพิการ. (กรุงเทพฯ : ชี.พี.วาย. ซัพพลาย, ม.ป.พ.), หน้า ๑๙.
- ๔๙ ถู สมชาย กษิติประดิษฐ์ สิทธิมนุษยชน Human Rights LA 253(S). หน้า ๑๕.
- ๕๐ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๑.
- ๕๑ ถู เรื่องเดียวกัน.
- ๕๒ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๑-๓๓.
- ๕๓ ถู อำนวย ยัลโลยา. 'สิทธิเด็กและสตรี : ความแตกต่างกันทางด้านกायภาพหมายถึงความไม่เท่าเทียมกันทางด้านสิทธิมนุษยชนด้วย ใช่หรือไม่?' ใน ปัญหาจริยศาสตร์เชิงวิภาคช์. (สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๑), หน้า ๗๑-๑๐.
- ๕๔ วีระ โลจายะ. 'ลัญชาติ' ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ หน่วยที่ ๕. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, ๒๕๒๔), หน้า ๓๙๕. อ้างถึงคำพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ. (International Court of Justice) in Paul Lerebourse Pigeonlere et Yvon Loussouarn. Droit International privé. Dalloz, Paris, p. 15.
- ๕๕ วีระ โลจายะ. ใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๑๔-๔๑๕.
- ๕๖ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๙๗-๔๑๑.
- ๕๗ ถู สุดารันต์ ศุภพัฒน์ และมาลี พฤกษ์พงคาวลี. การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีไทยกับปัญหาสิทธิมนุษยชน และสตรีกับกฎหมาย. (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการดำรงค์คามศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๗-๑๗๘.
- ๕๘ ถู ไฟฟาร์ย ดัลเซ. การแบ่งแยกเชื้อชาติและสิ่งกับปัญหาสิทธิมนุษยชน [เอกสารทางวิชาการ หมายเลข ๔๓]. (กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๕๔-๕๕.
- ๕๙ ถู วินนี แม่นเดล่า. แอฟริกาใต้ศตวรรษที่ ๒๐... แผ่นดินท่าส. หน้า ๒๐.
- ๖๐ ถู ไฟฟาร์ย ดัลเซ. การแบ่งแยกเชื้อชาติและสิ่งกับปัญหาสิทธิมนุษยชน. หน้า ๓.
- ๖๑ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑. อ้างจาก E. A. Boateng. A Political Geography of Africa. p. 168.
- ๖๒ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๕-๑๖.
- ๖๓ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕-๖. อ้างจาก E. A. Boateng. A Political Geography of Africa. p. 195.
- ๖๔ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕. อ้างจากคำกล่าวของ ครูเกอร์ (Kruger)
- ๖๕ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๙ และ ๔๓.
- ๖๖ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒.
- ๖๗ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๓.
- ๖๘ ถู วินนี แม่นเดล่า. แอฟริกาใต้ศตวรรษที่ ๒๐... แผ่นดินท่าส. หน้า ๑๕๗.
- ๖๙ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๕๕.
- ๗๐ ถู กุณพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. หน้า ๑๙๙-๑๒๒.
- ๗๑ ถู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒๕.

๗๔๖ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

๗๔๗ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒๗.

๗๔๘ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๒๘-๑๓๐.

๗๕ ดูเดือน ศาสตร์วัท. อ้างถึงงานนิพนธ์ของ แสง ศรีเมฆารัตน์ ใน "การลงโทษเด็กเป็นการลดหรือเพิ่มปัญหา". แนะนำ. ๑๙, ๙๗ (กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๒๔) : ๓๐.

๗๖ ดู ตุ้ม คลองตัน. (นามแฝง). "กลุ่มลิทธิบุรุษขอให้ช่วยสตรี". สตรีสาร. ๔๗, ๕๑ (มีนาคม ๒๕๓๔) : ๔๗. และดู จรายา เศรษฐบุตร. "ทิศทางการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย". ประชากรและ การพัฒนา. ๑๕, ๒ (ธันวาคม ๒๕๓๗-มกราคม ๒๕๓๘) : ๔-๕.

๗๗ "หყิยม่ายในเคนยาถูกตีค่าเป็นเพียงมรดกที่ลืมทดลองจากพื้นท้อง". มติชนรายวัน. (๑๗ กรกฎาคม ๒๕๓๘) : ๒๕.

๗๘ ดู เดือนเพญ วงศ์ฤทธิ์. "เก็บตก...เรื่องผู้หყิยจากการประชุมสตรีโลก". พัฒนาชุมชน. ๓๔, ๑๑ (พฤษภาคม ๒๕๓๔) : ๑๗.

๗๙ "สตรีปริทัศน์". สตรีสาร. ๔๘, ๑๙ (กรกฎาคม ๒๕๓๔) : ๑๕.

๘๐ "สตรีปริทัศน์". สตรีสาร. ๔๘, ๑๑ (พฤษภาคม ๒๕๓๔) : ๑๕.

๘๑ ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. "เปิดหน้าต่างโลก บทบาทสตรีโลกที่ปักกิ่ง". เดลินิวส์.

(๔ กันยายน ๒๕๓๔) : ๒.

๘๒ ดู พญวรรณา นพวงศ์ ณ อยุธยา. "สถานการณ์สตรีและคุณภาพประชากร". ประชากรศึกษา. ๑๕, ๒ (ธันวาคม ๒๕๓๒) : ๗๓-๗๖.

๘๓ ดู น้ำดอกไม้. (นามแฝง). "แหล่งผู้หყิยไทยก่อนไปสู่สังคมนิยม". สยามรัฐลัปดาห์วิจารณ์. ๓๕, ๑๖ (กันยายน ๒๕๓๑) : ๓๘-๓๙.

๘๔ ดู อาชวนิจกุล และสุพร เกิดสว่าง. "เล่นงานนร ! ชวนการค้าโลเกภีข้ามชาติ". สรุปจากรายงานการวิจัย เรื่อง "ชวนการนำเข้าแรงงานหყิยจากประเทศเพื่อนบ้านมาค้าประเวณในไทย". ใน สยามรัฐลัปดาห์วิจารณ์. ๓๓, ๓๗ (๙-๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐) : ๙.

บทที่ ๔

กระบวนการทัศน์เกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนในพุทธศาสนา

ตอนที่ ๑

หลักธรรม เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

๑๗ พระราชวรมนี. พุทธศาสนา กับ สังคมไทย. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิโภมลคีมทอง, ๒๕๒๖), หน้า ๑๖๓-๑๖๖. และดู เสสีรี พันธรังษี. ศาสนาเบรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. (กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, ๒๕๒๔), หน้า ๕๓-๖๕.

๒๗ พระราชวรมนี. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๖๖-๑๖๘. และดู เสสีรี พันธรังษี. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๓-๖๕.

๓๗ พระราชวรมนี. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๖๘. และดู เสสีรี พันธรังษี. เรื่องเดียวกัน.

๔๗ มูลรัช อนันท์. วรรณะจันหาล. แปลจาก Untuachable. โดย กิติมา ออมรทต. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กอ丈, ๒๕๒๕), หน้า ๑๓๒.

๕๗ พระราชวรมนี. พุทธศาสนา กับ สังคมไทย. หน้า ๑๖๓-๑๖๔, ๑๖๘.

๖๗ เสสีรี พันธรังษี. ศาสนาเบรียบเทียบ. หน้า ๖๓-๖๕.

๗๗ พระราชวรมนี. พุทธศาสนา กับ สังคมไทย. หน้า ๑๖๗-๑๖๘.

๘๗ ตร. ๑๑/๕๑/๖๒ และดู อัลลายานสูตร. ใน ตร. ๑๓/๖๑๖/๔๒๓-๔๒๔ ประกอบ.

๙๗ ตร. ๑๒/๔๕๒/๓๔๒.

๑๐๗ หลักคำสอนโดยตรงในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๑/๕๖-๗๒/๖๕-๗๕. ในที่นี้เพื่อที่จะช่วยให้ อ่านเข้าใจง่ายขึ้น จึงได้นำเสนอสำนวนแปลของ พิทุร มลิวัลย์. หลักธรรมสำหรับการปักครอง. พิมพ์ ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๘), หน้า ๒-๘.

๑๑๗ หลักคำสอนโดยตรงในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๑/๖๔-๗๑/๗๒-๗๔. ในที่นี้เพื่อที่จะช่วยให้ เข้าใจได้ง่ายขึ้น จึงนำเสนอบางคำสอน พระวิสุทธิโลภณ (จำรงค์ ชุดนุธโร). “การเริ่มต้นและความ ผันแปรของโลก”. ใน อริยธรรม. เล่ม ๕. (เชียงใหม่ : กลุ่มครรภธารธรรมเชียงใหม่, ๒๕๓๗), หน้า ๑๕-๑๖.

๑๒๗ ตร. ๑๓/๗๐๗/๔๔๔-๔๕๐ และ ตร. ๒๕/๓๔๑/๓๓๗.

๑๓๗ ตร. ๒๒/๓๓๔/๓๖๘.

๑๔๗ ตร. ๑๔/๕๘๑/๒๔๗.

๑๕๗ ตร. ๒๒/๕๗/๖๒-๖๓.

๑๖๗ ตร. ๑๕/๙๐๓/๒๗๔.

๑๗๗ ตร. ๑๕/๕๗๙-๕๙๗/๒๘๗-๒๙๒.

๑๙๗ หลักคำสอนโดยตรงในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๓/๗๐๗/ ๔๔๔-๔๔๘. และเล่ม ๒๕/๓๔๒/ ๓๓๘. ในที่นี้เพื่อที่จะช่วยให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น จึงได้นำเสนอสำนวนแปลของพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปัญต์โต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๑), หน้า ๑๕๔.

๑๙๘ หลักคำสอนโดยตรงในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๓/๗๐๗/ ๔๔๔-๔๔๘. และเล่ม ๒๕/๓๔๒/ ๓๓๘. ในที่นี้เพื่อที่จะช่วยให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น จึงได้นำเสนอสำนวนแปลของพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปัญต์โต). เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑๖-๒๑๗.

๒๐๐ หลักคำสอนโดยตรงในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๓/๖๖๔/ ๔๖๒. ในที่นี้เพื่อที่จะช่วยให้อ่าน เข้าใจง่ายขึ้น จึงได้นำเสนอสำนวนแปลจาก เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑๗.

๒๐๑ หลักคำสอนโดยตรงในพระไตรปิฎก เล่ม ๒๕/๓๐๖/ ๒๓๒ ในที่นี้เพื่อที่จะช่วยให้อ่านเข้า ใจง่ายขึ้น จึงได้นำเสนอสำนวนแปลจาก เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑๗.

๒๐๒ พราหมณปิฎก (ประยุทธ์ ปัญต์โต). กรรมและนรภสวรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่. (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙), หน้า ๕๕-๕๗.

๒๐๓ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๙-๒๓.

๒๐๔ พนิช สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. หน้า ๓๓. (ดู เชิงอรรถที่ ๑๑ บทที่ ๒ ประกอบ).

๒๐๕ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปัญต์โต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๑๕-๒๒.

๒๐๖ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๗-๗๐/๒๘.

๒๐๗ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๙.

๒๐๘ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๗๘-๒๗๙ และดู ไตร. ๓๑/๗๐๖/ ๖๑๐ ประกอบ.

๒๐๙ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๗๙ และดู ไตร. ๙/๕๐/ ๓๕-๓๗, ไตร. ๓๕/๗๙๐/ ๔๖๕-๔๖๖, ไตร. ๒๓/ ๒๓๗/ ๓๓๒-๓๓๕, ไตร. ๒๓/ ๒๕๑/ ๓๖๔, ไตร. ๒๓/ ๒๕๕/ ๓๖๕-๓๖๖.

๒๑๐ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๗๙ และดู ไตร. ๓๑/๗๐๖/ ๓๔๓, ไตร. ๓๑/ ๖๕/ ๑๔-๑๕, ไตร. ๓๑/ ๗๐๔/ ๓๔๒-๓๔๓.

๒๑๑ ไตร. ๒๕/ ๒๗๗/ ๒๓๗-๒๓๘. และดู สุชีพ ปุณณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับ ประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒/ ๒๕๓๓. พิมพ์รวมเล่มเดียวจบ. (กรุงเทพฯ : มหามหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๕๑-๕๒.

๒๑๒ พุทธทาสภิกขุ. แก่นพุทธศาสนา. (กรุงเทพฯ : ธรรมสภा, ม.ป.พ.), หน้า ๓๔.

๒๑๓ ไตร. ๔/ ๙/ ๑๑.

๒๑๔ ไตร. ๔/ ๓๔-๔๓/ ๓๗-๔๒.

๒๑๕ ไตร. ๗/ ๖๒๔/ ๒๕๔.

๒๑๖ ไตร. ๑๐/ ๑๔๑/ ๑๒๓.

๒๑๗ ไตร. ๑/ ๕๓๘-๕๓๙/ ๖๖๖.

๒๑๘ คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลี่ยงเชียง. อนุพุทธประวัติ ๘๐ ฉบับมาตรฐาน. (กรุงเทพฯ : โรง พิมพ์เลี่ยงเชียง, ๒๕๓๕), หน้า ๒๒๙-๒๓๓.

๒๑๙ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๖๑-๑๖๓.

๔๐ กรมวิชาการ. ประวัติพระภิกษุณี. (กรุงเทพฯ : องค์การค้าข่องครุสภา, ๒๕๓๐), หน้า ๓๗-๔๒.

๔๑ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๑-๕๕.

๔๒ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสนาฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๖. (กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓), หน้า ๓๔๖.

๔๓ ดู เลสซีเยรพงษ์ วรรณปก. “รื่นรม رمเยค”. ใน มติชนรายวัน. (๙ ตุลาคม ๒๕๓๗) : ๘. และดู ไตร. ๒๕/๔๗-๕๐/๔๗-๖๐ ประกอบ.

๔๔ ไตร. ๑๗/๒๖๖/๑๗๗.

๔๕ ไตร. ๑๑/๔๙/๕๗, ไตร. ๑๗/๔๗/๕๒.

๔๖ ไตร. ๒๕/๓๐/๓๖.

๔๗ ไตร. ๑๐/๑๔๑/๑๒๓.

๔๘ ไตร. ๑๕/๕๕๗/๑๗๗.

๔๙ ไตร. ๑๙/๑๖๖๕/๔๑๙, ไตร. ๑๙/๑๖๗๙/๔๒๒, ไตร. ๑๙/๑๖๘๕/๔๒๓.

๕๐ ดู วศิน อินทสาระ. หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา. (กรุงเทพฯ : สถาบันศึกษามหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๙-๑๑.

๕๑ ดู พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสนาฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๗ [ช้ำ]. (กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๓๒๕-๓๒๗.

๕๒ ไตร. ๑๙/๑๖๖๕/๔๑๙, ไตร. ๑๙/๑๖๘๐/๔๒๒, ไตร. ๑๙/๑๖๘๕/๔๒๓.

๕๓ ไตร. ๒๙/๒๒/๑๔, ไตร. ๒๙/๗๒๘/๓๔๔, ไตร. ๒๙/๗๑๑/๔๕๒-๔๕๓, ไตร. ๓๐/๖๙๒/๒๗๔.

๕๔ ไตร. ๒๐/๕๐๙/๑๗๓.

๕๕ ดู กาญจนा แก้วเทพ. “แนวคิดมนุษยนิยมเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง”. วารสารธรรมศาสตร์ ๑๕, ๔ (ธันวาคม ๒๕๒๙) : ๑๖๕.

๕๖ ดู ปฐมพงศ์ นาพอดิพงศ์. “อหิงสา กับ ลัณติภาพโลก”. วารสารรามคำแหง. ๑๑, ๑ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๒๙) : ๔-๕.

๕๗ ไตร. ๑๒/๓๒๖/๒๒๙-๒๓๑, ไตร. ๑๙/๓๗๐/๒๒๒-๒๒๓, ไตร. ๑๙/๖๗๔-๗๑๕/๓๖๒-๓๗๓, ไตร. ๒๑/๒๕๕/๒๓๓, ไตร. ๒๕/๑๖๐/๑๔๔. และดู พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). ความสำคัญของพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๒), หน้า ๓๕.

๕๘ ไตร. ๒๑/๓๖/๓๗-๓๘, ไตร. ๒๕/๓๗/๓๒๖-๓๒๘, ไตร. ๒๕/๔๓/๓๖๕-๓๖๖, ไตร. ๒๕/๓๖/๔๖-๔๗.

๕๙ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๒๕๖-๒๕๗.

๖๐ ดู กรมวิชาการ. ประวัติพระสาวก เล่ม ๑. (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๐), หน้า ๑๐๐.

๒๙๗ พุทธาสภิกุ. ธรรมบรรยายต่อทางสัน្រาร์ดับมหาวิทยาลัย เล่ม ๑. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิธรรมทานปิริยารตน์), หน้า ๒๗๕ และดู ไตร. ๒๖/๓๔๕/๓๗๙-๓๘๑ ประกอบ.

๒๙๘ ไตร. ๑/๔๙๒/๑๘๕, ไตร. ๒๕/๑๗๙/๑๕๘.

๒๙๙ ไตร. ๒๐/๔๐๕/๑๗๙-๑๘๐.

๒๙๑ บพกานนีย์ ใน ไตร. ๑/๕๕๐-๕๖๓/๖๗๕-๖๘๖.

๒๙๒ ไตร. ๒/๖๓๙/๕๔๒.

๒๙๓ ไตร. ๒๕/๖๓/๗๑. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). ความสำคัญของพุทธศาสนา ในฐานะศาสนาประจำชาติ. หน้า ๓๖.

๒๙๔ สุชีพ ปัญญาณุภาพ. คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๔/๑๕๑๒.

(กรุงเทพฯ : เกษมบรรณกิจ, ๑๕๑๒), หน้า ๙๑.

๒๙๕ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๐๑-๑๑๑.

๒๙๖ พาลปัณฑิตสูตร และ เทวฤดสูตร ใน ไตร. ๑๔/๔๖๗-๕๐๓/๒๔๐-๒๕๔, ไตร. ๑๔/๕๐๔-๕๑๕/๒๕๕-๒๖๔, ไตร. ๑๒/๕๖๕/๔๒๘, ไตร. ๒๑/๑๙๓/๑๒๕-๑๓๗.

๒๙๗ สุภาษต์(จุกัมมวิภัคสูตร) ใน ไตร. ๑๔/๕๗๙-๕๘๗/๒๔๗-๒๕๗.

๒๙๘ ไตร. ๑๖/๔๕๑-๔๕๕/๑๙๗-๑๙๘.

๒๙๙ ไตร. ๑๕/๔๙/๘.

๒๙๑ ไตร. ๑๕/๔๙/๘.

๒๙๒ คณาคิชยานุคิชย์. พุทธวิธีทรงฝึกไว้ในยชน. (กรุงเทพฯ : พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานวันคล้ายวันเกิดและสมโภชสุพรรณบัฏสมเด็จพระวันรัต [เจ้า จิตต์อมมเดր]. วัดโสมนัสวิหาร. ๒๐ กุมภาพันธ์, ๒๕๑๑), หน้า ๑๑๙.

๒๙๓ เรื่องเดียวกัน.

๒๙๔ ไตร. ๑๕/๓๓๖/๙๑.

๒๙๕ ไตร. ๑๕/๓๓๗/๙๐.

๒๙๖ ไตร. ๑๙/๗๕๘-๗๖๒/๑๙๕-๑๙๖ ในที่นี้นำเสนอสำเนาแปลของ พระเทพเวท(ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๙๐๙.

๒๙๗ ไตร. ๒๕/๔๗/๓๗/๓๑.

๒๙๘ สุนย์ลังเสริมพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. พุทธศาสนาสากล. ฉบับภาษาบาลี-ไทย-อังกฤษ. (กรุงเทพฯ : สุนย์ลังเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๒), หน้า ๒๘.

๒๙๙ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๙.

๒๙๑ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๐.

๒๙๒ เรื่องเดียวกัน.

๒๙๓ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๕.

๒๙๔ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๖.

๘๙๗ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๔.

๘๙๘ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗๔.

๙๐๑ พระคริวสุทธิกวี. การพัฒนาจิต. พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพฯ : สถาบันการศึกษามหาภูมิราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๑๙๗-๑๙๘.

๙๐๒ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๖๒-๑๖๖.

๙๐๓ ไตร. ๒๕/๑๐/๙-๑๐

๙๐๔ ไตร. ๒๕/๒๒๒/๓๑๖ ดู พระธรรมปีภูก(ป.อ. ปยุตโต). ทำอย่างไรจะหายโกรธ. พิมพ์ครั้งที่ ๒๖. (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ), หน้า ๒๑-๒๒ ประกอบ.

๙๐๕ พุทธทาส อินทปัญโญ. บัตรอวยพร ส.ค.ส. มงคลพลาaram, ไซยา. ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๑.

๙๐๖ สุชีพ ปุณณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๒๒๕.

๙๐๗ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๒๕.

๙๐๘ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๒๖.

๙๐๙ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๙๔ ประกอบ.

๙๑๐ พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). คำนิยมแบบพุทธ. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทียนวรรษ, ๒๕๒๗), หน้า ๖๔.

๙๑๑ ไตร. ๗/๓๒๙/๙๖.

๙๑๒ พ.อ. ปั่น มุกันต์. บทบาทพระบรมครู. (กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, ๒๕๐๗), หน้า ๔๐๔-๔๑๖ ประกอบ.

๙๑๓ กรรมวิชาการ. ประวัติอุบลลิกล. (กรุงเทพฯ : องค์การค้าของครุสภา, ๒๕๓๑), หน้า ๑๕.

๙๑๔ ไตร. ๒/๓๐๕/๓๐๘

๙๑๕ สุชีพ ปุณณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๗๘.

๙๑๖ ฉัตรสุมาลัย กบลลิงห์. “พระพุทธศาสนาและฐานะของผู้ที่ถูก”. วารสารธรรมศาสตร์.

๙๑๗, ๑ (มีนาคม ๒๕๒๖) : ๑๕๙.

๙๑๘ สุชีพ ปุณณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๗๘.

๙๑๙ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗๗-๗๙.

๙๒๐ ฉัตรสุมาลัย กบลลิงห์. มาดสตรีในพระพุทธศาสนา. (กรุงเทพฯ : บริษัทสามัคคีสาร์น, ๒๕๒๔), หน้า ๗๓. อ้างจาก Cullavagga X; SBB XX, p. 358.

๙๒๑ เรื่องเดียวกัน. อ้างจาก Cf, Gurudhamma SBB, Xiii, p. 158.

๙๒๒ กรรมวิชาการ. ประวัติพระพุทธสาวก เล่ม ๑. (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิ-การ, ๒๕๓๐), หน้า ๑๐๖.

๙๒๓ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, กรมพระยาชรัญญาโนรรถ. วินัยมุข เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๓๔. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาภูมิราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๒๑๒-๒๑๕.

๙๒๔ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑๔-๒๑๖.

๑๗๔ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๓. พิมพ์ครั้งที่ ๓๔.
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาภูราษฎร์ไทยลักษณ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๘๕-๑๙๙.

๑๗๕ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๑. หน้า ๑๑-๑๒.

๑๗๖ ตร. ๖/๖๖๙-๖๗๔/๓๐๙-๓๑๙.

๑๗๗ ตร. ๖/๖๗๕/๓๑๒-๓๑๓.

๑๗๘ ตร. ๖/๖๘๐/๓๑๕-๓๑๘.

๑๗๙ ตร. ๖๐/๖๘/๖๖-๖๗.

บทที่ ๕

กระบวนการทัศน์เกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนในพุทธศาสนา

ตอนที่ ๒

หลักวินัย เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

๑พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๔๓๑-๔๓๒.

๒๔ ตร. ๑๙/๑๔๕๘-๑๔๖๕/๓๕๔-๓๕๖. และดู พระเทพเวท(ประยุทธ์ ปัญโต). เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗๗๐-๗๗๑ ประกอบ.

๓๔ ตร. ๒๒/๑๙๔/๑๘๘. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗๗๑.

๔๔ ประชา หุตานุวัต. พุทธศาสนา กับความยุติธรรมทางสังคม. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มูลนิธิโภมลคีมทอง, ๒๕๓๓), หน้า ๗-๘ ประกอบ.

๕๔ ตร. ๑๑/๑๙๒-๒๐๖/๑๓๙-๑๔๗. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๗๗๔-๗๗๘ ประกอบ.

๖๔ เนลิมเกียรติ ผิวนวล. ปรัชญาลิทธิมนุษยชนและพันธกรณีในสังคมไทย. หน้า ๒๙.

๗๔ ตร. ๒๒/๔๑/๔๐-๔๑. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๗๘๗ ประกอบ.

๘๔ สุชีพ ปุญญาภรณ์. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๑๒๐.

๙๔ พิทูร มลิวัลย์. หลักธรรมสำหรับการปกครอง. หน้า ๑๑๓.

๑๐๔ ตร. ๑๐/๒๑๑/๑๖๙, ๔๖๙, ๔๗๐/๑๔๔, ๔๗๑/๑๒๐, ๔๗๒/๑๒๐. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๔๓๕ และ ๔๕๓ ประกอบ.

๑๑๔ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธาสภิกุจุ). ทาน ศีล ภawan. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ม.ป.พ.), หน้า ๓๕-๓๕.

๑๖๗ ทองต่อ กล่าวไม่ถูกอย่างยา. ทศพิธราชธรรม. (กรุงเทพฯ : บริษัทด้นอ้อจำกัด, ๒๕๓๕), หน้า ๕๒.

๑๗๔๒. ๒๘/๒๔๐/๒๓๖.

๑๘พนัส ทศนีyanนท. “สีกหิมนาชาญชัน : วิวัฒนาการในกฎหมายไทย”. วารสารธรรมศาสตร์.

๑๙, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๓๑.

๑๙จำนวน ทองประเสริฐ (ผู้แปล). บ่อเกิดลักษณะเพนอินเดีย เล่ม ๑. (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๑๒), หน้า ๒๕๗.

๑๖๗ พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). คู่มือดำเนินชีวิต. (กรุงเทพฯ : ออมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๒๑-๒๒.

๑๗๔๒. ๑/๔๔-๔๕/๔๑-๔๔. (ย่อสำเนา).

๑๗๔๒. ๙/๒๐๕-๒๐๖/๑๕๐-๑๕๒. และดู พิทูร มลิวัลย์. หลักธรรมสำหรับการปกครอง. หน้า ๓๓-๓๔ ประกอบ.

๑๙๗ พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. หน้า ๑๖๘-๑๖๙.

๑๙๔๒. ๑๐/๖๘/๖๖-๖๗.

๑๙๗ ปรีชา ช้างขวัญยืน. ความคิดทางการเมืองในพระไตรปิฎก. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๐.

๑๙๗ อำนวย ยั้ลโยธา. กระบวนการต้องโทษในประมวลกฎหมายอาญาภัยในวินัยสงฆ์ : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ. (สงขลา : วิทยาลัยครุสุขลา, ๒๕๓๑), หน้า ๓๑-๓๓.

๑๙๔๒. ๑/๒๐/๒๕-๒๗.

๑๙๔๒. ๒๐/๔๓๖/๙๒. และดูพระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๔๓๖ ประกอบ.

๑๙๔๒ พระภิกษุป่าสาทิก. แนวบรรยายอนาคติยินัย เล่ม ๑. (กรุงเทพฯ : อำนวยการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๔๗.

๑๙๔๒. ๑/๑๐-๗๘/๑๕-๒๓๖.

๑๙๔๒ หม่อมเจ้าพระสถาพรพิริยพรต(ผู้แปล). ต้นฉบับญี่ปุ่น. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมบรรณาการ, ๒๕๒๕), หน้า ๓๓.

๑๙๔๒. ๑/๒๓๐/๓๓๓.

๑๙๗ รายละเอียดเกี่ยวกับการลงโทษขั้นลงอาญาเสื่อม ใน อำนวย ยั้ลโยธา. กระบวนการต้องโทษในประมวลกฎหมายอาญาภัยในวินัยสงฆ์ : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ. หน้า ๑๐-๑๒.

๑๙๗ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. วินัยมุช เล่ม ๑. หน้า ๑๑-๑๒.

๑๙๗ ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. “พระพุทธศาสนาและฐานะของผู้หญิง”. วารสารธรรมศาสตร์ ๑๒, ๑ (มีนาคม ๒๕๒๖) : ๑๕๔-๑๖๐. และฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. “ภาพสะท้อนของภิกษุณีสงฆ์” วารสารธรรมศาสตร์. ๑๓, ๒ (มิถุนายน ๒๕๒๗) : ๑๕๒-๑๕๔ ประกอบ.

๑๙๗ ขุททอกนิกาย ชาดก ไดร. ๒๗/๑๑๗-๑๑๗/๒๒๖.

๓๓ ดู สุชีพ ปุณณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๑๒๑.

๓๔ ดู ขุททกนิกาย ชาดก ไตร. ๒๗/๖๑/๒๒.

๓๕ ดู ขุททกนิกาย ชาดก ไตร. ๒๗/๒๓๕/๗๑.

๓๖ ดู บทวิเคราะห์ของ สมการ พรมหา. “สตรีในทัศนะของพุทธศาสนา”. พุทธศาสนาศึกษา.

๑, ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๓๗) : ๓๘-๔๓ ประกอบ.

๓๗ ดู อังคุตตรนิกาย ไตร. ๒๑/๔๐/๔๑-๔๒. และดูบทวิเคราะห์ของ สมการ พรมหา. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๓-๔๔ ประกอบ.

๓๘ ดู สมการ พรมหา. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๕-๔๖.

๓๙ ไตร. ๗/๕๓๓-๕๑๖/๒๐๖-๒๐๗. และดู สมการ พรมหา. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๔๗.

๔๐ ไตร. ๗/๕๑๕/๒๐๘.

๔๑ ดู พระราชนมี (ประยุทธ์ ปยุตโต). คำนิยมแบบพุทธ. หน้า ๖๓.

๔๒ กรรมวิชาการ. ประวัติพระภิกษุณี. หน้า ๑๐.

๔๓ ไตร. ๒๗/๕๑๖/๒๐๘-๒๐๙.

๔๔ ดู ฉัตรสุมาลัย กบิลลิงห์. มาดสตรีในพระพุทธศาสนา. หน้า ๓๙-๔๐.

๔๕ ดู กรรมวิชาการ. ประวัติพระภิกษุณี. หน้า ๕๕-๕๖.

๔๖ ไตร. ๒๒/๗๙/๙๑-๙๓, ไตร. ๒๒/๔๐/๙๓-๙๔. และดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๗๘/๑๔, ๗๐๖-๗๐๘.

๔๗ ไตร. ๒๒/๗๙/๙๑-๙๓, ไตร. ๒๒/๔๐/๙๓-๙๔. และดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). เรื่องเดียวกัน. หน้า ๗๘/๑๔, ๗๐๖-๗๐๘.

๔๘ ดู เลสซี่ร พันธวงศ์. ศาสนาเบรียบเทียบ. หน้า ๑๔๗.

๔๙ ดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสนาฉบับประมวลศัพท์. หน้า ๒๔๓.

๕๐ ดู คณศิษยาณุคิษย์วันล้ออ้ายท่านพุทธทาสภิกขุ. อินเดียน้อย. (สุราษฎร์ธานี : ธรรมทาน มูลนิธิ, ๒๕๓๗), หน้า ๓๖๐.

๕๑ Horner, Woman Under Primitive Buddhism, p. 312. อ้างถึงใน ฉัตรสุมาลัย กบิลลิงห์.

“พระพุทธศาสนาและฐานะของผู้หญิง”. วารสารธรรมศาสตร์. ๑๒, ๑(มีนาคม ๒๕๒๖) : ๑๕๘-๑๕๙.

๕๒ สุชีพ ปุณณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๒๒๒.

๕๓ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๒๒-๒๒๓.

๕๔ ดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ. หน้า ๗๗๖, ๗๗๐.

๕๕ สุชีพ ปุณณานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๑๘๔-๑๘๕.

๕๖ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘๕-๑๘๖.

๕๗ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘๖-๑๘๗.

๕๘ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘๖.

๕๙ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘๖-๑๘๗.

๖๐ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘๖-๑๘๗ ประกอบ.

๖๑ ดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสนาฉบับประมวลศัพท์. หน้า ๓๓๓.

๒๖๗ ลุ๊ช พ บุญญาณุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. หน้า ๒๒๕.

๒๗๗ ประถาน วัฒนาภิชัย. “อาชญากรรมในสังคม”. ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา ๑. หน้า ๒๕.

๒๘๔ ไตร. ๑/๘/๑๑.

๒๙๗ อรุณัย ยัสโนยรา. กระบวนการต้องโทษในประมวลกฎหมายอาญา กับในวินัยสงฆ์ : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ. หน้า ๖๙.

๒๙๕ ไตร. ๑/๑๗-๒๐/๒๓-๓๐.

๓๐๗ หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค ๑. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๖๐.

๓๑๔ ไตร. ๒/๗๓๙-๗๔๐/๑๑๕-๑๑๗. และดู สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๑. หน้า ๒๗๐.

๓๑๕ ไตร. ๒/๖๓๑/๕๓๘.

๓๑๖ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๑. หน้า ๒๗๐.

๓๑๗ ไตร. ๒/๖๓๔/๕๓๓.

๓๑๘ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส วินัยมุข เล่ม ๑. หน้า ๒๓๖.

๓๑๙ ไตร. ๒/๖๓๓/๕๓๙.

๓๒๐ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๑. หน้า ๓๐.

๓๒๑ ไตร. ๑/๑๖-๒๒/๑๔-๓๐.

๓๒๒ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๓. หน้า ๑๓๘-๑๓๙.

๓๒๓ ไตร. ๗/๔๙๙/๑๙๙-๑๙๙.

๓๒๔ ไตร. ๖/๖๗๕/๓๑๒-๓๑๓.

๓๒๕ ไตร. ๘/๑๐๘๓/๓๗๑-๓๗๒.

๓๒๖ ไตร. ๘/๑๐๘๓/๓๗๑-๓๗๒.

๓๒๗ ไตร. ๘/๕๑๑/๒๐๓.

๓๒๘ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๓. หน้า ๑๕๓.

๓๒๙ ไตร. ๖/๖๘๐/๓๑๕.

๓๓๐ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๑. หน้า ๒๑๕-๒๑๖.

๓๓๑ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชรญาณวโรรส. วินัยมุข เล่ม ๓. หน้า ๑๕๔.

๓๓๒ ไตร. ๒/๖๓๙/๕๔๓.

๓๓๓ ไตร. ๒/๖๔๙/๕๔๓.

๓๓๔ ไตร. ๖/๓/๓, ๖/๓/๓-๔, ๖/๔๓/๑๖, ๖/๔๔/๑๗, ๖/๔๔-๔๗/๑๗-๓๕, ๖/๔๘/๓๕-๓๖, ๖/๔๘/๓๖-๓๗, ๖/๑๓๔/๕๔-๕๕, ๖/๑๗๕/๑๙ และ ไตร. ๖/๒๔๗/๑๑๑.

๓๓๕ พระราชนรุมណี. พุทธศาสนา กับ สังคมไทย. (กรุงเทพฯ : มูลนิธิゴมลคีมทอง, ๒๕๒๖), หน้า ๒๗.

๓๓๖ เรืองเดียวกัน. หน้า ๒๑-๗๑ ประกอบ.

๙๗ คณบดีชั้นวันล้ออายุท่านพุทธทาสภิกขุ อินเดียน้อย หน้า ๑๗๓.

๙๘ ดู มูลกราช อนันท์ วรรณจันชาล แปลโดย กิติมา อມรทัต หน้า ๙๐. และหน้าอื่นๆอีกหลายหน้า.

๙๙ พระราชธรรม มุนี พุทธศาสนา กับ สังคมไทย หน้า ๓๐. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ หน้า ๗ ประกอบ.

๑๐ เรื่องเดียวกัน.

๑๕ พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ หน้า ๗๕๔-๗๕๙.

๑๖ ดู สุชีพ ปุณณานุภาพ คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา หน้า ๑๓๙-๑๖๑.

๑๗ ตร. ๒๕/๒๔/๒๗-๒๙. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ หน้า ๙๑๑ ประกอบ.

๑๘ ตร. ๒๗/๔๗/๒๙. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๑๕.

๑๙ ตร. ๒๗/๔๙/๑๔. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๑๕.

๑๐๐ ตร. ๒๐/๕๙๕/๒๘๕-๒๙๖. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). เรื่องเดียวกัน.

หน้า ๒๑๕.

๑๐๑ ตร. ๒๖/๔๖๖/๔๑๖. และดู พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). เรื่องเดียวกัน.

๑๐๒ คณบดีชั้นวันล้ออายุท่านพุทธทาสภิกขุ อินเดียน้อย หน้า ๓๖๐.

๑๐๓ ฉัตรสุมาลัย กบาลลิงห์ “พระพุทธศาสนาและฐานะของผู้หญิง” วารสารธรรมศาสตร์ ๑๒,

๑ (มีนาคม ๒๕๒๖) : ๑๕๙.

๑๐๔ พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปัญโต). พุทธธรรมฉบับขยายความ หน้า ๕๓๕.

บทที่ ๖

การ ผสาน แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

ระหว่าง

แบบตะวันตกกับแบบพุทธ

“(ເສັ້ນທີ່ ຈາມຣິກ. ພຸທະຄາສນາກັບລືທີ່ມີນຸ່ຍ່ອນ. ມີຫຼາຍົດຕະຫຼາດໃຫຍ່ຈຳກັດຕະຫຼາດ”

๒พระธรรมปีฎก. พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑ (A Buddhist Solution for the Twenty-first Century). พิมพ์ครั้งที่ ๕. (กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิก, ๒๕๓๗), หน้า ๕๑.

๓เสน่ห์ จามริก. พุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน. หน้า ๑๖. อ้างจาก Christmas Humphrey. (edited). 2nd edition. The Wisdom of Buddhism. (London : Curzon Press Ltd., 1979), Introduction p. 21.

പീട്ടർ. ഐസ്/രേഖ/ഡിസ്.

ଫୋଟୋ. ପାଠୀ/କେନ୍ଦ୍ର/୧୮୯୫.

๒๔๑/๑๑/๑๐. ในที่นี้ใช้จำนวนเปลี่ยน ลูกปุ่มภาษาไทย. พระไตรปิฎกฉบับล่าหรับ
ประชาชน. หน้า ๘๓.

๗๔. ๒๕/๒๒/๒๕. และดู พระເທິວທີ (ປະຍຸກົງ ປູດໂຕ). ພຸທອນຮຽມຂັບຂໍາຍາວມ.
ທຳວ່າ ๖๓ດ ປະກອບ.

ଲୈଟ୍ର. ୮୨/୧୦୯/୬୦, ଟିଏ. ୨୯/୩୭/୨୯-୩୦, ଟିଏ. ୩୦/୨୯୯/୯

ธ์ ปยุตตो). เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๓๙.

៥៥ ເສັ່ນໜ້າ ຈາມຣິກ. ພຸທອຄາສນ

๑๐๗ พระราชาธรรมนี พุทธศาสนา

๑๗๔ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๖.
๑๗๕ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๗.
๑๗๖ สุรยุทธ ศรีวากุล. “ธรรมชาติของความยุติธรรม”. วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๔ (มิถุนายน ๒๕๕๗) : ๗๙๒-๗๓๖. และดู กานุจนา แก้วเทพ. “แนวคิดมนุษยนิยมเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง”. วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๔ (ธันวาคม ๒๕๕๗) : ๑๘๔-๑๙๖.

៥ រៀបចំមាត្រាថៃទី ៣២, ៤ (បង្ហាញអនុម័ត) : ៧៩៧-៧៧៧.
១៤ ព្រះបុរិយិក ពុទ្ធដឹងកៅប្បុណ្ណាមេដូសទី ២១ (A Buddhist Solution for the
Twenty-first Century) អង់គ្លេ

๑๕๐ เรื่องอีกาภิ

๑๗๖ พระโสภณคณาภรณ์ (ร่างแบบ สุิตญาโน). ชีวิตนี้ครุลิขิต. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กธรรมาราชนาการ, ๒๕๓๔). หน้า ๒๔๘-๒๕๐.

๑๙ พระธรรมปีฎก. วินัย เรื่องใหญ่กว่าที่คิด. พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙), หน้า ๔๔-๕๑.

๒๘ ปรีชา ช้างขวัญยืน. ความคิดทางการเมืองในพระไตรปีฎก. หน้า ๑๒๒-๑๒๕.

๒๐ วิทย์ วิคทเวทย์. จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจิริยธรรม. (กรุงเทพฯ : อักษร-เจริญทัศน์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๕-๒๑.

๒๑ ดู ไดร. ๑๙/๒๕๕/๑๖.

บทที่ ๓ บทสรุป

๑ เสน่ห์ جامริก. พุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน. หน้า ๕๕. อ้างจาก Joseph M. Kitagawa, "Religion as a Principle of Integration and Cooperation for a Global Community", International Conference of Scientists and Religious Leaders, pp. 84-85.

๒ เสน่ห์ jamrirk. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๖. อ้างจาก Christmas Humphrey, (edited) The Wisdom of Buddhism, (London : Curzon Press Ltd., 2nd edition, 1979), Introduction p. 21.

๓ เสน่ห์ jamrirk. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๑. อ้างจาก Soedjatmoko, "Development and Freedom", Ishizaku Memorial Lectures, 1979.

“บรรลือ คงจันทร์. คุณเมื่ออาสาสมัครส่งเสริมสิทธิ สิทธิประชาชนทั่วไป. หน้า ๑๓-๑๔.

ภาคผนวก

๑ กฎพล พลวัน. สิทธิมนุษยชน กับสหประชาชาติ. หน้า ๑๗.

๒ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘.

๓ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๙.

๔ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑.

๕ ดู เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑๓-๒๑๖.

๖ กรมองค์การระหว่างประเทศ. ประมาณความตกลง อนุสัญญาเรื่องระหว่างประเทศและหลักสามก๊ก เกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี หรือให้การสนับสนุน. (กรุงเทพฯ : กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๑๓), หน้า ๗-๑๓.

๗. สมชาย กษิติประดิษฐ์ สิทธิมนุษยชน Human Rights LA 253(s). หน้า ๕๓-๕๖.

๘. พิชัยศักดิ์ ทรายากร. การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากสตรี และสตรีกับกฎหมาย. หน้า

๒๙๑-๒๙๔.

๙. ดร. บรรลือ คงจันทร์. คุณมืออาสาสมัครส่งเสริมสิทธิ สิทธิประชาชนทั่วไป. หน้า ๒๒๐- ๒๓๗.

หนังสือ

ภาษาไทย

กองทุนโลกพิพิธ. ๑๕ พระอหันต์. ๒ เล่ม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โลกพิพิธ, ม.ป.พ.

การศึกษา, กรม. ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๗.

กุมพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ กรมอัยการ, ๒๕๒๐.

เกียรติธรรม วัฒนธรรมสัสดี และ คณ. สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการดำรัสสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๙.

คณฑีชัยานุคิษฐ์. พุทธวิธีทรงฝึกไว้ในชน. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานคล้ายวันเกิดและสมโภชสุพรรณบุรี สมเด็จพระวันรัต [จับ วีตอมุนี], วัดโสมนัสวิหาร). กรุงเทพฯ : ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐.

คณฑีชัยานุคิษฐ์วันล้ออ้ายท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ, (รวมรวมและเรียงเรียง). อินเดียนน้อย.

สุราษฎร์ธานี : ธรรมทานมูลนิธิ ใชยา, ๒๕๓๙.

คณฑีชัยานุคิษฐ์และสันติภาพ. เอกสารสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ : คณฑีชัยานุคิษฐ์และสันติภาพ, ม.ป.พ.

คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลียงเฉียง. อนุพุทธประวัติ ๘๐ องค์ ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียงเฉียง, ๒๕๓๕.

คเนนนิตย์ จันทนบุตร. สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม, ๒๕๓๒.

จรัญ โฆษณาบันท. กว่าหมายกับสิทธิเสรีภาพในสังคมไทย เล่นบนนานจาก... ๒๕๗๕ ถึงปัจจุบัน.

กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม[กศส.], ๒๕๒๘.

จำรงค์ ทองประเสริฐ, (ผู้แปล). บ่อเกิดลักษณะเฉพาะนิยมเดียว เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๑๒.

ฉัตรสุมาลัย กบิลสิงห์. มาดศรีในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : บริษัทสามัคคีสารสน., ๒๕๒๘.

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. ไทย - ชาติ : การศึกษาปัญหาความหมายของเสรีภาพสำหรับคนสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : โอดี้ยนสโตร์, ๒๕๒๔.

ปรัชญาสิทธิมนุษยชน และพัทธกรณีในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม, ๒๕๓๐.

ชมรมบาลีธิรพงษ์. พุทธวิธีทิวงศา(gon-violence). กรุงเทพฯ : ชมรมบาลีธิรพงษ์, ๒๕๓๕.

ทวี ทวีวร. ประวัติศาสตร์อินเดียสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๓.

ทองต่อ กล่าวไปเมื่อ อยุธยา. ทศพิธราชธรรม. กรุงเทพฯ : บริษัทดันอ้อจำกัด, ๒๕๓๕.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. พระพุทธศาสนา กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๙.

นพนิธิ สริยะ. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญาณ, ๒๕๓๗.

นพนิธิ สุริยะ และ วิสาร พันธุนะ. "สีทึบและการกระทำ". ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายเบื้องต้น หน่วยที่ ๕. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, ๒๕๓๑. หน้า ๑๗๒-๑๗๗.

บรรลือ คงจันทร์, (เรียนเรียง). คู่มืออาสาสมัครส่งเสริมสีทึบ สีทึบประชาชนทั่วไป. กรุงเทพฯ : สมาคมสีทึบสื่อภาพของประชาชน [สสส.], ๒๕๓๓.

ประชา หุตานุวัตร. พุทธศาสนา กับความยุติธรรมทางลัทธม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโภมล คีมทอง, ๒๕๓๓.

ประisan วัฒนาณิชย์. "อาชญากรรมในลัทธม". ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา ๑. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, ๒๕๒๕, หน้า ๑-๕๐.

ประเวศ วงศ์. "ศาสนา จริยธรรม กับการพัฒนาสังคมไทย". ใน ศาสนาและจริยธรรมในสังคมไทย, (รวมปัญญา). เชียงใหม่ : โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๐, หน้า ๔๙-๕๐.

ปืน มุทกันต์, พ.อ. บทบาทพระบรมครุ. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, ๒๕๐๗.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. ความคิดทางการเมืองในพระไตรปีภูก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๖.

พระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาค พันธสัญญาใหม่ ฉบับ ๑๙๗๓. กรุงเทพฯ : สมาคมพระคริสตธรรมไทย, ๑๙๗๓.

พระไตรปีภูกภาษาไทยฉบับหลวง. ๔๔ เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. (เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๕.

พระเทพเวท (ประยุทธ ปยุตโต). ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. พิมพ์ ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๒.

คู่มือดำเนินชีวิต. กรุงเทพฯ : ออมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๐.

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๗ (ช้ำ). กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

พุทธธรรมฉบับขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๑.

เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโภมล คีมทอง, ๒๕๓๑.

พระธรรมโกศลารย์ (พุทธทาสภิกขุ). ทาน คีล ภานุ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ม.ป.พ.

พระธรรมปีภูก (ป.อ. ปยุตโต). กรรมและนรกสวรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙.

ทำอย่างไรจะหายโกรธ. พิมพ์ครั้งที่ ๒๖. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙.

- . พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ ๒๐. พิมพ์ครั้งที่ ๕ (จัดปรับต้นแบบ). กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๗.
- . ลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.
- . วินัย เรื่องที่ใหญ่กว่าที่คิด. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙.
- . สถานการณ์พระพุทธศาสนา กระแสไสยศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙.
- พระภawanaviriyakun. การทำบุญให้ทานที่สมบูรณ์แบบ. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสถาปัตยกรรม นางบุญธรรม สุยสุวรรณ ๔ กรกฏาคม ๒๕๓๙). กรุงเทพฯ : ๒๕๓๙.
- พระภิกขุป้าทิโก. แนวบรรยายอนาคติยานิย เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์, ๒๕๒๙.
- พระราชธรรมนุ (ประยุทธ์ ปยุตโต). ค่านิยมแบบพุทธ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทียนวรรณ, ๒๕๒๗.
- . พุทธศาสนา กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโภมลคีมทอง, ๒๕๒๖.
- พระราชนิสุทธิโกวี (พิจิตรา ฐิตญาโน). กฎหมายธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : สถาการศึกษา มหากรุณาธิราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- พระคริริสสุทธิโกวี. การพัฒนาจิต. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : สถาการศึกษา มหากรุณาธิราชวิทยาลัย, ๒๕๓๐.
- พระสถาพรพิริยพรต, หม่ออมเจ้า (ผู้แปล). ดันบัญญัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมบรรณาการ, ๒๕๒๕.
- พระโสภณคณารณ์ (รัตน์ ฐิตญาโน). ชีวตนี้คริลิก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมบรรณาการ, ๒๕๓๘.
- พิทูร ผลวัลย์. หลักธรรมสำหรับการปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๘.
- พุทธศาสนาสากล. แก่นพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : ธรรมสภा, ม.ป.พ.
- . ธรรมบรรยายต่อทางสุนัข ระดับมหาวิทยาลัย เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : มูลนิธิธรรมทาน บริหารด้น ๒๕๑๖.
- . รั้มมิกเครชรูศาสดร์ ปรัชญาเครชรูศาสดร์สังคมของชาวพุทธ. กรุงเทพฯ : สถาบัน วิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑.
- . หัวข้อธรรมในคำกลอนและบทประพันธ์ของสิริวิยาล. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, ๒๕๒๙.
- . สันติภาพของโลก. กรุงเทพฯ : โครงการพุทธศาสนา กับสันติภาพของโลก, ๒๕๓๖.
- ไฟชูรย์ ดัสเซ. การแบ่งแยกเชื้อชาติและสิ่งกับปัญหาสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐.
- มหากรุณาธิราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับหลวง. เล่ม ๒๕. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พานิชสรพุดม, ๒๕๒๖.
- แม่นเดล่า, วินนี. แอบฟริภาคตัวราชที่ ๒๐....ແຜ່ດິນທາສ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นິນທາ, ม.ป.พ.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา วินัยมุช. ๓ เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ ๓๔.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหากรุณาธิคุณวิทยาลัย, ๒๕๑๙.

วศิน อินทสาระ. หลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : สถาบันการศึกษามหากรุณาธิคุณวิทยาลัย, ๒๕๒๑.

วิชาการ, กรม. ประวัติพระภิกขุณี. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของครุสภาก, ๒๕๓๐.

_____ . ประวัติพระสาวก. ๒ เล่ม. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๐.

_____ . ประวัติอุบາสก. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๐.

_____ . ประวัติอุบাসิกा กรุงเทพฯ : องค์การค้าของครุสภาก, ๒๕๓๐.

วิทย์ วิศวทเวทย. จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๑๙.

_____ . ปรัชญาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๐.

วิชณุ เครื่องนาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงลุทธิการพิมพ์, ๒๕๒๓.

วีระ โลจายะ. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๗.

_____ . กฎหมายสิทธิมนุษยชน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๒.

_____ . "สัญชาติ". ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ หน่วยที่ ๑๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยลูทัยธรรมาริราช ๒๕๒๘, หน้า ๓๘๙-๔๕๐.

ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, มูลนิธิเด็ก. (เรียนเรียง). คู่มืออาสาสมัครส่งเสริมสิทธิเด็ก. กรุงเทพฯ : สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน [สสส.], ม.ป.พ.

ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. พุทธศาสนาสุภาษิต ฉบับภาษาบาลี-ไทย-อังกฤษ.

กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๒.

ส. ศิวลักษณ์. (แปลและเรียบเรียง). ความเข้าใจเรื่องพระเจ้าอโศกและอโศกภาน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : บริษัทเคล็ดไทย, ๒๕๓๕.

สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย. กฎหมายเพื่อคนพิการ. กรุงเทพฯ : ศ.พ.วัย ชัพพลาย, ม.ป.พ.

สมาคมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน, (เรียนเรียง). สิทธิข่าวเช้า. กรุงเทพฯ : สมาคมสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน[สสส.], ๒๕๓๕.

สมชาย ภาษีประดิษฐ์. สิทธิมนุษยชน HUMAN RIGHTS LA 253(S). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๗.

สมยศ เชื้อไทย. นิติปรัชญาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญาณ, ๒๕๓๘.

สำนักงานแಡลงข่าวสหประชาชาติ. "๔๐ ปีแห่งการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน". ใน เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ : สมาคมสหประชาชาติแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๒, หน้า ๔๕-๖๐.

สุขุม นวลสกุล และบรรพต วีระลัย. ทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณและสมัยกลาง และพุทธศาสนา กับความคิดเชิงการเมือง Political Theories. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๑.

สุชีพ ปุณณานุภาพ. คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๕/๒๕๑๒. กรุงเทพฯ :
เกษตรกรรมกิจ, ๒๕๑๒.

. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน (พิมพ์รวมเล่มเดียวจบ). พิมพ์ครั้งที่ ๑๒/๒๕๓๓.

กรุงเทพฯ : มหามหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

สุลักษณ์ ศิริลักษณ์ และเสน่ห์ จำริก. "ศาสนากับสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย". ใน ศาสนาและจริยธรรมในสังคมไทย(รวมปฐกพาก). เชียงใหม่ : โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๓๐, หน้า ๑๐๕-๑๔๐.

เสน่ห์ จำริก. พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, ๒๕๓๑.

. พุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑.

เลสซีย์ พันธุรัตน์. พุทธศาสนาหมายความ. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๑๒.

. ศาสนาเปรียบเที่ยบ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, ๒๕๑๕.

หยุด แสงอุทัย. กกฎหมายอาญา ภาค ๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓.

องค์การระหว่างประเทศ, กรม (ผู้รับรวม). ประมวลความตกลง อนุสัญญาระหว่างประเทศและหลักสากลเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือให้ความสนับสนุน.

กรุงเทพฯ : กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๒๓.

อนันท์, มูลกราช. วรรณจัณฑล. แปลจาก Untouchable. โดย กิติมา ออมรทัต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กอไ闪, ๒๕๒๕.

ภาษาอังกฤษ

Gove, Philip Babcock, (editor in chief) Webster's Third New International Dictionary, Massachusetts, U.S.A. : G. & C. Merriam Company., 1965.

Holcome, Arthus N. Human Rights in the Modern World. New York : University Press, 1948.

Humphrey, John P. The UN. Charter and the Universal Declaration of Human Rights. The International Protection of Human Rights, edited by Evan Luard, pp. 53-55.

Sethaputra, So. New Model English - Thai Dictionary. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๓๕.

บทความ

- กาญจนा แก้วเทพ. "แนวคิด 'มนุษยนิยม' เชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง". วารสารธรรมศาสตร์ ๑๕, ๔ (ธันวาคม ๒๕๒๙) : ๑๖๒-๑๗๔.
- "การศึกษา กับความเข้าใจอันดีระหว่างกันและกันของมนุษย์". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๖, ๕ (กันยายน - ตุลาคม ๒๕๒๗) : ๑๐-๑๑.
- "การล้มมานะระดับชาติ เรื่อง การสอนสิทธิมนุษยชน". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๙, ๒ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๓๐) : ๑๕-๒๐.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. "สังคมทุรชน : ยุทธศาสตร์ความล้มลุกของสังคม สังคมเหยียดชนกลุ่มน้อย ตนตอบแห่งความแตกแยก". มติชนรายวัน. (๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๗) : ๓๒.
- โภคล ไสวัตติ์. "กำเนิดของสิทธิมนุษยชน". วารสารกฎหมาย. ๕, ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๒๑) : ๕๐-๖๗.
- _____. "หลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ". วารสารกฎหมาย ๓, ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๒๐) : ๒๖-๔๒.
- ศึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "ป้ำสูกการเรื่องการสร้างความเข้าใจอันดีอีก". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๙, ๕-๖ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๒๙) : ๒๓-๒๖.
- _____. "สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย" (จากป้าสูกฐาน เมื่อ ๒๐ เมษายน ๒๕๒๕). สยามรัฐลับดาห์ วิจารณ์ ๔๓, ๑๙ (๒๙ กันยายน - ๕ ตุลาคม ๒๕๓๗) : ๑๐-๒๐.
- แครนสตัน, มอริช. "สิทธิมนุษยชนคืออะไร ?". เสรีภาพ (๖๖-๔/๑๙๘๔) : ๕๖-๕๗.
- จตุพร อันนันต์พิช. "การคืนอำนาจให้แก่พลเมือง". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๒๔, ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๓๕) : ๖๖-๖๗.
- _____. "ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเบื้องต้น". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๒๕, ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๓๕) : ๖๙-๗๑.
- _____. "สนธิสัญญาระหว่างประเทศไทย : สัญญาของประชาคมโลก". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๒๖, ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๗) : ๔๕-๕๔.
- จรรยา เศรษฐบุตร. "ทิศทางการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย". ประชากรและกิจกรรม. ๑๕, ๒ (ธันวาคม ๒๕๓๗-มกราคม ๒๕๓๘) : ๕-๕.
- จิรโชค วีระสัย. "ประเด็นใหม่ได้เช้าสู่การพิจารณา". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๒๖, ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๗) : ๓๔-๔๔.
- จิรวัฒน์ สิทธิ์ darm. "จากเด็ก ๆ ถึงเด็ก ๆ สิทธิมนุษยชนและสัมติภาพในความคิดของข้าพเจ้า". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๖, ๑ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗) : ๓๙-๔๐.

นัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. "พระพุทธศาสนาและฐานะของผู้หญิง". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๒, ๑ (มีนาคม ๒๕๒๖) : ๑๕๔-๑๖๔.

. "ภาพสะท้อนของภิกษุณีสงฆ์". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๓, ๒ (มิถุนายน ๒๕๒๗) : ๑๕๒-๑๕๔.

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. "ปรัชญาฯด้วยมนุษย์กับแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน". จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๕๙-๕๖.

ชอร์, จอร์จ เบอร์นาร์ด. "อิสรภาพ". ใน อิสรภาพ. (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน และนักปฏิวัติ). แปลโดย น. ชญานุตม. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดาวกมล, ๒๕๒๓) : ๑-๑๔.

ชัยวัฒน์ สถาอาณันท์. "บทแนะนำและวิจารณ์การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติฯด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๖, ๖ (พฤษภาคม-ธันวาคม ๒๕๒๗) : ๒๓-๒๗.

เชาว์ ณ ศิลวันต์. "พุทธศาสนา กับการบริหาร". ใน ศาสนาและจริยธรรมในสังคมไทย,(รวมปัจฉกถก). (เชียงใหม่ : โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๐) : ๔๑-๔๖.

ไชยยันต์ รัชชกุล. "สรุปผลการสัมมนา เรื่อง แนวความคิดของสิทธิมนุษยชน และสิทธิเพื่อปวงชนในประเทศไทย". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติฯด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๗, ๖ (พฤษภาคม-ธันวาคม ๒๕๓๐) : ๖-๑๓.

ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร. อ้างถึงงานค้นคว้าของ แสงวุ ศรีเมฆารัตน์. ใน "การลงโทษเด็กเป็นการลดหรือเพิ่มปัญหา". แนะนำ ๑๙, ๘๗ (กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๒๘) : ๒๙-๓๓.

เดือนเพ็ญ วงศ์ฤทธิ์. "เก็บตก...เรื่องผู้หญิง จากการประชุมสตรีโลก". พัฒนาชุมชน. ๓๔, ๑๑ (พฤษภาคม ๒๕๓๐) : ๑๗-๒๐.

ตุ้ม คลองตัน(นามแฝง). "กลุ่มสิทธิบุรุษขอให้ช่วยสตรี". สรรเสริญ. ๔๗, ๕๑ (มีนาคม ๒๕๓๐) : ๔๔.

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. "เปิดหน้าต่างโลก บทบาทสตรีโลกที่ปักกิ่ง". เดลินิวส์. (๔ กันยายน ๒๕๓๐) : ๒. ทองใบ ทองเบارد์. "การควบคุมเพื่อบังคับ". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติฯด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๙, ๖ (พฤษภาคม - ธันวาคม ๒๕๓๐) : ๑๙-๒๓.

. "บางส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน". วารสารห้องสมุด. ๒๙, ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๒๘) : ๒๓-๒๔.

. (รวบรวม). "สิทธิของมนุษย์ สิทธิเสรีภาพที่นักหนังสือพิมพ์และประชาชนทั่วไปฟังรู้".

วารสารคณะกรรมการแห่งชาติฯด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษภาคม - ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑-๖.

. (รวบรวมและสรุป). "สิทธิของมนุษย์ สิทธิเสรีภาพที่นักหนังสือพิมพ์และประชาชนทั่วไปฟังรู้". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติฯด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ ๑๙, ๕-๖ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๒๘) : ๑๓๒-๑๔๐.

. "สิทธิมนุษยชนกับคนต่างด้าวในประเทศไทย". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติฯด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษภาคม - ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๒๗-๓๓.

"ทองใบ ทองเบارد์ ทนายความสิทธิมนุษยชน "แม็กไซไซ". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติฯด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๖, ๖ (พฤษภาคม - ธันวาคม ๒๕๒๗) : ๑๙-๒๑.

พิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา. "สถานภาพสตรีและคุณภาพประชากร". ประชากรศึกษา. ๑๕, ๒ (ธันวาคม ๒๕๓๒) : ๗๓-๙๖.

ธเนส อภารณ์สุวรรณ. "เลือกภาพและทรัพย์สินส่วนตัว". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๔ (ธันวาคม ๒๕๒๘) : ๒๓๗-๒๕๒.

นพนิช สุริยะ. "สิทธิมนุษยชน : พันธกรณีและบทบาทของไทย". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๖, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๑๔-๒๗.

น้ำดอกไม้. (นามแฝง). "แหล่งผู้ที่ถูกไทยก่อนไปสู่สังคมนิยม". สยามรัฐลับดาหริจารณ์. ๓๕, ๑๖ (กันยายน ๒๕๓๑) : ๓๘-๓๙.

นิพนธ์ คันธเสว. "การประเมินสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๖, ๖ (พฤษจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๗) : ๑๕-๑๗.

"บรรณาธุรกรรมเลือกสรร เรื่องสิทธิมนุษยชน". จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๙๗-๑๓๒.

"บรรณาธุรกรรมหนังสือและลิ้งพิมพ์ เรื่อง 'สิทธิมนุษยชน'". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๖, ๖ (พฤษจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๗) : ๒๘-๓๗.

บุญเลิศ สุภดิลก. "สิทธิการสืบสานในประเทศไทย". จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๕๖-๑๖๑.

_____. "สิทธิการสืบสานในประเทศไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๗-๒๒.

เบญจ่า ชลธารนนท์. "สิทธิทางการศึกษาของเด็กพิการ". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๒๓-๒๖.

ปฐมพงศ์ นฤพกติพงศ์. "อหิงสา กับ สันติภาพของโลก". วารสารรามคำแหง. ๑๑, ๑ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๒๘) : ๑-๙.

ปริตดา เนลิมเพา. (ตัดตอนแปลและเรียบเรียง). "สิทธิมนุษยชน : ปฏิญญาสาがらว่าด้วยสิทธิมนุษยชน". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๓๔-๔๘.

พนัส ทัศนียานนท์. "สิทธิมนุษยชน : วิวัฒนาการในกฎหมายไทย". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๒๙-๓๗.

พรชัย คุ้มทวีพร. "บททดลองเสนอว่าด้วยความคิดทางจริยศาสตร์ของอาจารย์ป่วย อึ้งภากรณ์". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๑, ๑ (มีนาคม ๒๕๒๗) : ๑๙๑-๑๙๗.

พระธรรมโกศาจารย์. "ต้อนรับวันเข้าพรรษาด้วยธรรมะ". มติชนรายวัน. (๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๙) : ๒๓.

พระมหาณรงค์ จิตต์โลภโน. "สิทธิมนุษยชนในพระพุทธศาสนา". พุทธจักร. ๓๓, ๑ (มกราคม ๒๕๑๒) : ๒๙-๓๕.

พระวิสุทธิโสภณ. (จำรงค์ ชูตินธโร). "การเริ่มต้นและความผันแปรของโลก". ใน อริยมรรค เล่ม ๕. กลุ่มครั้งธารธรรมเชียงใหม่ (มิถุนายน ๒๕๓๗) : ๗-๑๗.

ไฟโร์น์ โตเกศ. "สิทธิมนุษยชนในสังคมไทย". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ ๗๘, ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๗) : ๑-๑๑.

ภัทรพร สิริกาญจน์. "ธรรมวิถีสังคมนิยม : ปรัชญาการเมืองของท่านพุทธทาส". วารสารธรรมศาสตร์ ๔๔, ๔ (ธันวาคม ๒๕๔๙) : ๕-๑๗.

มยุรี ภาคตุรงค์. "ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญจริงหรือ". หมวดข่าวบ้าน. ๑๗, ๑๗๗ (กันยายน ๒๕๓๗) : ๕๒-๕๖.

_____. "ศาลาสิทธิมนุษยชน". หมวดข่าวบ้าน. ๑๖, ๑๗๑ (มีนาคม ๒๕๓๗) : ๖๘-๖๙.

มานพ เมฆประยูรทอง และกิตติศักดิ์ วรธนະภูติ. "สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตยและการพัฒนา". ใน สหประชาชาติ : สันติภาพกับการพัฒนา. เนื่องในวาระครบรอบ ๕๐ ปีของการสถาปนาองค์การสหประชาชาติ. (กรุงเทพฯ : สมาคมสหประชาชาติแห่งประเทศไทยและสำนักงานแหลงข่าวสหประชาชาติ, ๒๕๓๗) : ๔๒-๔๗.

มาลี พฤกษ์พงคาวลี. "สถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของเยาวชนในประเทศไทย". วารสารธรรมศาสตร์ ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๖๑-๘๔.

มิลล์ จันทน์ สจ๊วต. "ว่าด้วยเสรีภาพ". ใน อิสราภพ (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน และนักปฏิวัติ). แปลโดย น. ชุมานุตม์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๓) : ๑๓๑ - ๑๓๙.

ระพี สาคริก. "สิทธิมนุษยชนที่แท้จริงย่อมเกิดจากความเป็นปัญญาชนของคนในสังคม". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๗-๑๓.

"รายงานเรื่องความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน" จดหมายข้าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕ - ๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๒๘ - ๓๗.

รุจิระ บุนนาค. "สิทธิมนุษยชนในสายตาธารัฐบาลสหรัฐ". เดลินิวส์. (๑๕ เมษายน ๒๕๓๗) : ๒๔.

วันเพ็ญ ดีศุภากล. "เอกสารกับความเป็นพลเมือง". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๒๖, ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๗) : ๕๕-๕๗.

วัลย์วิภา บุรุษรัตนพันธ์, ม.ล. "บทลัมภษณ์ ศ. เสน่ห์ จำrik ผู้อำนวยการโครงการวิจัยเรื่องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย". จดหมายข้าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕ - ๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๓๙ - ๔๘.

_____. "รายงานการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย". จดหมายข้าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๗-๑๗.

_____. "สิทธิของชนชั้นในสังคมโลก". จดหมายข้าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๕๗-๕๓.

วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์. "กับภัยลัมพิภาพ". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๔, ๒ (มิถุนายน ๒๕๑๘) : ๕-๓๙.

วิทย์ วิศวะเวทย์. "บทวิเคราะห์พุทธศาสนาสตอร์เกราวท". วารสารพุทธศาสนาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

๒, ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๓๗) : ๕๗-๖๑.

- วิษณุ เครื่องาม. "สิทธิมนุษยชนโดยสังเขป". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๕, ๖ (พฤษจิกายน - ธันวาคม ๒๖) : ๑๕-๑๖.
- "สตรีปริทัศน์". สตรีสาร. ๔๘, ๑๑ (พฤษภาคม ๒๕๓๙) : ๑๕.
- . สตรีสาร. ๔๙, ๗ (กรกฎาคม ๒๕๓๙) : ๑๕.
- สมบัติ จันทรวงศ์. "The Prince และ The Discourses : เจนารามณ์ของ มาคิอาเวลลี". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๔ (ธันวาคม ๒๕๒๙) : ๑๑๑-๑๓๐.
- สมพงษ์ พัดปุย. "สิทธิของสัตว์ มองจากแง่เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนา". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๔๕-๑๐๖.
- สมภาร พรมทา. "บทวิเคราะห์ สตรีในทศวรรษของพุทธศาสนา". วารสารพุทธศาสนาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑, ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๓๗) : ๓๘-๕๒.
- . "สิทธิในทศวรรษของพุทธศาสนา". วารสารพุทธศาสนาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๑, ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๓๗) : ๕๔-๖๔.
- สรยุทธ ศรีวรวุฒิ. "ธรรมชาติของความยุติธรรม". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๔ (ธันวาคม ๒๕๒๙) : ๑๓๑-๑๔๗.
- "ลับด้ารหัสสิทธิมนุษยชน". สยามรัฐลับด้าหัวใจรัตน์. ๒๕, ๒๓ (ธันวาคม ๒๕๒๑) : ๕๙.
- สุรชัย หวานแก้ว. "ปัญหาสิทธิมนุษยชนของเกษตรกร ในสภาวะการพัฒนาปัจจุบัน". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๓๗-๕๔.
- สุวรรณ วงศ์ไชยวารรัตน์. "ว่าด้วยพุทธศาสนา กับสิทธิมนุษยชน". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๕, ๓ (กันยายน ๒๕๒๙) : ๕-๑๖.
- เสน่ห์ จำริเก. "แนวการศึกษาเรื่องพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย". วารสารธรรมศาสตร์. ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๕-๑๓.
- เสรี วงศ์มณฑา. "สิทธิแห่งความเป็นผู้ซื้อ". จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๙๔-๙๖.
- "เลี้ยงของเยาวชนจากทุกทิศ". (การสำรวจระหว่างประเทศของ วารสารยูเนสโก คูรี่เย อับบภาษาไทย). วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๑๙, ๒ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๒๙) : ๔๙-๕๗.
- เสสียรพงษ์ วรรณปัก. "รีนรัม รัมเยศ". มติชนรายวัน. (๙ ตุลาคม ๒๕๓๗) : ๙.
- "หญิงม่ายในเคนยาถูกตีค่าเป็นเพียงมรดกที่สืบทอดจากพ่อถึงน้อง". มติชนรายวัน. (๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗) : ๒๕.
- อนันตชัย เอกะ. "รถไฟสายสัมติภาค". วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ. ๒๖, ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๗) : ๔๙-๕๒.
- อัลบารี บี. "สิทธิธรรมชาติของมนุษย์". ว. อัล - ภูษาด. ๑๑, ๖๙ (มกราคม ๒๕๑๙) : ๓๐-๓๖.
- อำนวย ยัลโยรา "สิทธิเด็กและสตรี : ความแตกต่างกันทางด้านการเยgapหมายถึงความไม่เท่าเทียมแก้ทางด้านสิทธิมนุษยชนด้วย ใช่หรือไม่?" ใน ปัญหาจริยศาสตร์เชิงวิพากษ์ (สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๑), ๗๑-๑๐๗

ไอ้น แรนด์. "ลิทธิมนุษย์". ใน อิสราภาพ. (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน และนักปฏิวัติ) แปลโดย น. ชญานุตร์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดาวกมล ๒๕๒๓) : ๔๙-๕๖.
ขันนาท อาร์นันด์. "อิสราภาพกับการปฏิวัติ". ใน อิสราภาพ. (รวมทัศนะทางปรัชญาของนักคิด นักเขียน และนักปฏิวัติ) แปลโดย น. ชญานุตร์ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดาวกมล, ๒๕๒๓) : ๑๐๘-๑๑๗.

"๑๐ ธันวาคม เทอดลิทธิมนุษยชน". สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. ๒๕, ๒๕ (พฤหัสบดี ๒๕๒๑) : ๖-๗.
"๓๐ มีแห่งปฏิญญาสากระวัด้วยลิทธิมนุษยชน". สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. ๒๕, ๒๕ (ธันวาคม ๒๕๒๑) : ๓๖-๓๗.

รายงานการวิจัย

กฤตยา อาชวนิจกุล และ สุพร เกิดสว่าง "เส้นทางนรก ! ขบวนการค้าโสเกนีข้ามชาติ". สรุปจากรายงานการวิจัย เรื่อง "ขบวนการนำเข้าแรงงานหญิงจากประเทศไทยเพื่อบ้านมาค้าประเวณีในไทย". สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. ๔๓, ๓๗ (๔-๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐) : ๘-๑๓.

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจกับปัญหาลิทธิมนุษยชนในประเทศไทย". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการลิทธิมนุษยชนในประเทศไทย) จดหมายข่าว ไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๓๔-๑๓๕.

จิราภรณ์ ภัทรวาภานุภัทร. สถานภาพการศึกษาเรื่องความเชื่อของไทย รายงานผลการวิจัยทุน-โครงการไทยศึกษา. ฝ่ายวิชาการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๒๔.

ชัยวัฒน์ สถาอันนันท์. "อิสลามกับความรุนแรง : การศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์รุนแรงในสังคมภาคใต้ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙ - พ.ศ.๒๕๒๔". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการลิทธิมนุษยชนในประเทศไทย). จดหมายข่าว ไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๗๓ - ๑๗๗.

บุญทิพย์ ผ่องจิตร์ แอลันเกรฟ. "ลิทธิจำเลยในคดีอาญาในประเทศไทย". ลิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. สถาบันไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ๒๕๒๗.

ประธนา วัฒนาภิษฐ์. "ลิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังในประเทศไทย". ใน ลิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. สถาบันไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ๒๕๒๗.

ปรัชญา เวสารัชช์. "การประคัมศึกษาในชนบทไทย". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการลิทธิมนุษยชนในประเทศไทย). จดหมายข่าว ไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๓๔- ๑๓๗.

มรกต สิงหน帅. "พุทธศาสนา กับประชาธิปไตย". วารสารพุทธศาสนาศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒, ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๓๔) : ๖๒-๘๒.

มาลี พฤกษ์พงศาลา และอัญมณี บูรพาภรณ์. "สถานการณ์โดยทั่วไปทางลิทธิมนุษยชนของเยาวชนในประเทศไทย. (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการลิทธิมนุษยชนในประเทศไทย) จดหมายข่าว ไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๔๗-๑๕๑.

วิทย์ วิศวะเวทัย. ปรัชญาการศึกษาไทย ๒๕๑๑-๒๕๗๕. โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สนง. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๖.

วีระพล สุวรรณนันต์ และจตุพร วงศ์ทองบรรค. "สิทธิผู้บริโภค". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย) จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๖๕-๑๖๗.

สมพงษ์ พัดปุย. "สภาพสิทธิของล้ม : มองในแง่เศษฐกิจ สังคม และการพัฒนา". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาสิทธิมนุษยชน) จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๕๒-๑๕๕.

สุสารัตน์ ศุภพิพัฒน์ และมาลี พฤกษ์พงศาลี. การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากสตรีไทย และสตรีกับกฎหมาย. สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๗.

สุรชัย หวานแก้ว. "ปัญหาสิทธิมนุษยชนของเกษตรกร ในสภาวะการพัฒนาปัจจุบัน". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย) จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๔๒-๑๔๓.

สุรินทร์ พิศสุวรรณ. "เงื่อนไขทางการเมืองที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้". สารานุกรมศาสตร์. ๑๒, ๓ (กันยายน ๒๕๒๖) : ๑๐๘-๑๑๘.

สุรินทร์ พิศสุวรรณ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์. สิ่งหัวดภาครัฐกับปัญหาสิทธิมนุษยชน. สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๗.

สุวดี อินประจิ走得พัฒนา และสายชล วรรรณรัตน์. "สิทธิมนุษยชนที่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรม สังคม และการเมืองไทย". ว.อักษรศาสตร์ ๑๗, ๑ (มกราคม ๒๕๒๘) : ๒๗-๕๔.

เสน่ห์ จำริก. คำชี้แจงโครงการศึกษาวิจัย. "พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย". ใน การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีไทยกับปัญหาสิทธิมนุษยชน และสตรีกับกฎหมาย. สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๗.

คำชี้แจงโครงการศึกษาวิจัย "พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย" ใน สิทธิมนุษยชน และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๗.

"พัฒนาการของรัฐธรรมนูญ : พิจารณาในแง่การเมือง". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย). จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๔๔-๑๔๖.

สุกชัย มนัสเพบูลย์ และคณะ. "สิทธิมนุษยชนกับลูกจ้างในประเทศไทย". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย) จดหมาย ข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๖๔-๑๖๙.

อคิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว., ม.ล. วัลย์วิภา บุรุษรัตนพันธุ์ และ เครก เจ. เรย์โนลด์ส. "ค่านิยมประเพณี และแนวความคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างคนกับรัฐและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่". (บทคัดย่อรายงานวิจัยในโครงการพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย) จดหมายข่าวไทยคดีศึกษา. ๑, ๕-๖ (ธันวาคม ๒๕๒๖) : ๑๔๐.

อภิรัตน พึ่งคิริ. "สิทธิของผู้ต้องหาในประเทศไทย". ใน สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๒๙.

อำนวย ยัลโลยา กระบวนการต้องโทษในประมวลกฎหมายอาญา กับในวินัยสงฆ์ : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ. สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๓๑.

อื่นๆ

พุทธทาส อินทปัญญโญ. บัตรอวยพร ส.ค.ส. ไมก์พ拉ราม, ไชยา. ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๑

